

Workshop Najaarsproblemen bieten en cichorei

Hoe stel ik de juiste diagnose?

Elma Raaijmakers, Bram Hanse, Peter Wilting,
Ellen van Oorschot en Marco Bom

Bergen op Zoom, 15 oktober 2015

Workshop

- **Korte uitleg: hoe stel ik de juiste diagnose?**
- **Aan de slag met materiaal**
- **Bespreking van enkele bekeken problemen**
- **Afsluiting**
- **(Rondleiding laboratoria, tarreerlokaal en klimaatkamers)**

Hoe stel ik de juiste diagnose?

hoe ziet het er op het perceel uit?

- hele perceel aangetast

Hoe stel ik de juiste diagnose?

hoe ziet het er op het perceel uit?

- hele perceel aangetast
- plek in het perceel

Hoe stel ik de juiste diagnose?

hoe ziet het er op het perceel uit?

- hele perceel aangetast
- plek in het perceel
- relatie met spuitbreedte, overlapping, inzet spuit

Hoe stel ik de juiste diagnose?

ga vervolgens na:

- grondsoort
- voorvrucht
- ras
- bemesting/pH
- bespuitingen

Hoe stel ik de juiste diagnose?

- onderzoek planten:
  - bekijk het blad
  - bekijk **altijd** de wortels op kleur, cysten, vorm
- blad- en/of grondanalyse

Hoe stel ik de juiste diagnose?

Analyse nutriënten: jongst volgroeide bladeren
voorbeelden gebrek (mg/100 g droge stof):

Mg: < 150

K: < 1500

B: < 2,5

Mn: < 1,5

Hoe stel ik de juiste diagnose?

Raadpleeg:

- App Ziekten en plagen
- Ziekten- en plagenboekje
- Waardplantschema's
- Teelthandleiding bieten of cichorei
- www.kennisakker.nl
- Gewasbeschermingsupdate

En nu?

Aan de slag:

- **bekijk de planten en achterhaal de oorzaak**
- **eigen materiaal**

Bespreking van problemen

- [Stemphylium](#)
- [Pseudomonas](#)
- [Mangaangebrek](#)
- [Magnesiumgebrek](#)
- [Kaligebrek](#)
- [Boriumgebrek](#)
- [Stikstofgebrek](#)
- [Aphanomyces](#)
- [Rhizoctonia](#)
- [Bietencysteaaltjes](#)
- [Stengelaaltjes](#)
- [Wantsen](#)
- [Fosfaatgebrek](#)
- [Hagel](#)
- [Herbicidenschade](#)
- [Lage pH](#)
- [Structuur](#)
- [Vergelingsziekte](#)
- [Verticillium](#)
- [Roest](#)
- [Ramularia](#)
- [Cercospora](#)
- [Bietenvlieg](#)
- [Rhizomanie](#)
- [Valse meeldauw](#)
- [Violetwortelrot](#)
- [Phoma](#)

verder IRS

Stemphylium

Terug IRS

Stemphylium

- **Te herkennen aan:**
  - **kleine, onregelmatige vlekjes**
  - **later worden vlekken bruin en groter**
- **Advies:**
  - **bespuiting met fungiciden (Retengo Plust, Sphere of Spyrale) vanaf het verschijnen van het eerste gele vlekjes**

 IRS

Pseudomonas

Terug IRS

Pseudomonas

- **Te herkennen aan:**
  - onregelmatige bladvlekken
  - bladvlekken met rode of bruinzwarte rand
  - vaak na harde regenbui of hagel
- **Advies:**
  - dit is een bacterie en dus helpen fungiciden niet
  - verdwijnt vaak vanzelf weer als het droog en zonnig wordt

 IRS

Mangaangebrek

Terug IRS

Mangaangebrek

- **Te herkennen aan:**
  - **wolkvormige bleekgele vlekken**
  - **op kleigrond met veel kalk of zand- of dalgrond pH >5,7**
- **Advies:**
  - **bladbespuiting met mangaanmeststof vanaf de eerste symptomen**

 IRS

Magnesiumgebrek

Terug IRS

Magnesiumgebrek

- **Te herkennen aan:**
  - geelverkleuring tussen de nerven vanaf bovenkant, bladrand wordt zwart (bieten). Bij cichorei paarsverkleuring over gele plekken
  - vooral bij gestoorde wortels (aaltjes, slechte structuur, pH niet in orde)
- **Advies:**
  - bladbespuiting met magnesiummeststof vanaf de eerste symptomen. Licht, laat optredend magnesiumgebrek niet schadelijk

 IRS

Kaligebrek

Terug IRS

Kaligebrek

- **Te herkennen aan:**
  - **veelverkleuring gevolgd door afsterving langs bladranden, later bronskleurige plekken tussen de nerven (bieten)**
- **Advies:**
  - **zorg voor voldoende bodemvoorraad/K-bemesting**

 IRS

Boriumgebrek

Terug IRS

Boriumgebrek

- Te herkennen aan:
  - zwarte hartbladeren, geelverkleuring loof. Bruin-zwart verkleuring van bladstelen (bovenkant). (Nog) niet bij cichorei geconstateerd
- Advies:
  - boriumgift van ca 400 g B/ha, bij voorkeur bij het zaaien, uiterlijk tot sluiten gewas

 IRS

Stikstofgebrek

Terug IRS

Stikstofgebrek

- **Te herkennen aan:**
  - **bleekgroene-gele bladeren. Steile stand. Nieuwe stelen en bladeren langgerekt en smal. Meestal geen gesloten gewas**
- **Advies:**
  - **voldoende hoge stikstofgift. Eventueel in mei, begin juni een aanvullende stikstofgift**

 IRS

Aphanomyces

Terug IRS

Aphanomyces

- Te herkennen aan:
  - wortelrot
  - op percelen met slechte structuur
  - op percelen met lagere pH
- Advies:
  - zorg voor goede teeltomstandigheden (goede structuur, juiste pH, goede ontwatering)

 IRS

Rhizoctonia

Terug IRS

Rhizoctonia

- **Te herkennen aan:**
  - wortelrot
  - zwarte lesies op de wortel
  - op percelen met slechte structuur
  - op percelen met mais als voorvrucht
- **Advies:**
  - zaai rhizoctoniaresistent ras
  - zorg voor goede teeltomstandigheden (goede structuur, juiste pH, goede ontwatering)

 IRS

Bietencysteaaltjes

Terug IRS

Bietencysteaaltjes

- **Te herkennen aan:**
  - achterblijvende groei
  - cysten op de wortels
  - slapende bieten
- **Advies:**
  - ruime rotatie
  - kruisbloemige groenbemesters
  - partieel resistente bietenrassen

 IRS

Stengelaaltjes

Terug IRS

Stengelaaltjes

- **Te herkennen aan:**
  - meerkoppigheid
  - verticale scheurtjes in de kop
  - kurkvorming net onder de schil
- **Advies:**
  - leg plekken met stengelaaltjes vast
  - herken symptomen in andere gewassen
  - gebruik 15 kg/ha Vydate in de zaaivoor bij het zaaien

 IRS

Wantsen

Terug IRS

Wantsen

- Te herkennen aan:
  - meerkoppigheid in jonge plantstadium
  - gele bladpunten
  - zwart streepje op achterkant bladnerf
  - vaak bij bossages
- Advies:
  - speciaal pillenzaad beperkt schade

 IRS

Fosfaatgebrek

Terug IRS

Fosfaatgebrek

- Te herkennen aan:
  - rode bladeren of bladeren met rode rand
  - vaak is het een opnameprobleem, doordat het wortelstelsel aangetast is
- Advies:
  - bekijk wortelstelsel en achterhaal de achterliggende oorzaak

 IRS

Hagel

Terug IRS

Hagel

- **Te herkennen aan:**
  - gaten in het blad, waarbij blad onder de plant ligt
  - ‘witte’ streepjes op het blad
- **Advies:**
  - zodra gewas gesloten is, kan een gezonde plant 30% van zijn blad missen, voordat er schade optreedt

 IRS

Herbicidenschade

Terug IRS

Herbicidenschade

- **Te herkennen aan:**
  - symptomen aan blad en wortel
- **Advies:**
  - ploeg na gebruik van sommige middelen in voorvrucht
  - let op etiketten! Verwisseling van middelen heeft desastreuze gevolgen
  - reinig spuit (inclusief filters!) goed na spuiten

 IRS

Lage pH

Terug IRS

Lage pH

- Te herkennen aan:
  - achterblijvende groei
  - vertakte wortels
- Advies:
  - bekalken
  - niet te diep ploegen na bekalken

 IRS

Structuur

Terug IRS

Structuur

- **Te herkennen aan:**
  - **wortels die slecht de grond in willen, afbuigen of horizontaal groeien**
  - **vaak op kopakkers of na een natte herfst, waarbij bodemverdichting is ontstaan met de oogst van de voorvrucht**

 IRS

Vergelingsziekte

Terug IRS

Vergelingsziekte

- Te herkennen aan:
  - kleine haardjes met gele bladeren
  - gele bladeren zijn erg 'leerachtig'
  - dit virus wordt overgebracht door groene perzikbladluis
- Advies:
  - bestrijden groene perzikbladluis tot half juli

 IRS

Verticillium

Terug IRS

Verticillium

- **Te herkennen aan:**
  - eenzijdige verwelking van bladeren of gedeelten van bladeren
- **Advies:**
  - aaltjes bevorderen verticillium, dus pak aaltjes aan (alle soorten aaltjes!!!)
  - een slechte structuur bevordert verticillium

 IRS

Roest

Terug IRS

Roest

- **Te herkennen aan:**
  - kleine ronde puistjes op het blad
  - later omgeven door gele rand
  - sporen van roest geven rood af
- **Advies:**
  - vanaf de eerste vlekjes een bespuiting uitvoeren met een fungicide
  - bij uitbreiding herhalen na 3 a 4 weken

 IRS

Ramularia

Terug IRS

Ramularia

- **Te herkennen aan:**
  - **bruine vlekken op de bladeren**
  - **witte puntjes in de vlekken**
- **Advies:**
  - **vanaf de eerste vlekjes een bespuiting uitvoeren met een fungicide**
  - **bij uitbreiding herhalen na 3 a 4 weken**

 IRS

Cercospora

Terug IRS

Cercospora

- **Te herkennen aan:**
  - **kleine grijs/bruine vlekjes**
  - **zwarte puntjes (sporendragers) met daarop witte sporen**
- **Advies:**
  - **vanaf de eerste vlekjes een bespuiting uitvoeren met een fungicide**
  - **bij uitbreiding herhalen na 3 a 4 weken**

 IRS

Bietenvlieg

Terug IRS

Bietenvlieg

- **Te herkennen aan:**
  - gangen van de larven van de mineervlieg
  - eieren aan onderzijde van het blad
  - drie generaties per jaar
- **Advies:**
  - gebruik van speciaal pillenzaad

 IRS

Rhizomanie

Terug IRS

Rhizomanie

- Te herkennen aan:
  - licht groen of geel, stijl opstaand blad
  - verlengde bladstelen
  - (soms) insnoering op de wortel
  - wortelbaard
  - bruine vaatbundels
- Advies
  - zet bij aanwezigheid van een resistentie-
doorbreekende variant een ras met aanvullende
rhizomanieresistentie in (*Rz1 Rz2*)

 IRS

Valse meeldauw

Terug IRS

Valse meeldauw

- Te herkennen aan:
  - volgroeide bladeren kleuren geel
  - bladsteel heel bros (breekt heel snel af)
  - hartbladeren met grijs/paars schimmelpluis
  - hartbladeren afgestorven
- Advies
  - bestrijding valse meeldauw is niet mogelijk

 IRS

Violetwortelrot

Terug IRS

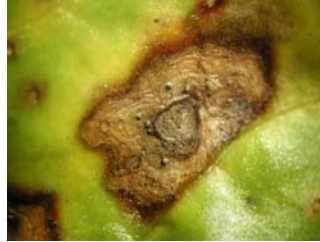
Violetwortelrot

- Te herkennen aan:
  - paars, fluweelachtige schimmel
- Komt voor op:
  - kalkrijke gronden
  - plekken met slechte structuur

 IRS

Phoma

Terug IRS

Phoma

■ Veroorzaakt:

- **kiemplantwegval**
  - planten beschermd door fungiciden op zaad
- **bladvlekken**
  - te herkennen aan donkerbruine, grote ringen en grote zwarte vruchtlichamen
- **wortelrot**
  - beginnend vanuit de kop

 IRS

Hoe stel ik de juiste diagnose?

- **Twijfel over oorzaak?**
  - een teeltadviseur kan diagnostiek raadplegen
  - vul samen diagnostiekformulier zo volledig mogelijk in. Alleen een teeltadviseur kan monsters opsturen

Stichting IRS
Postadres Postbus 32
4600 AA Bergen op Zoom
Bezoekadres Van Konijnenburgweg 24
4611 HL Bergen op Zoom
Telefoon +31 (0)164 274 400
Fax +31 (0)164 250 962
E-mail raaijmakers@irs.nl

www.irs.nl
info@irs.nl

www.twitter.com/IRS_suikerbiet
www.youtube.com/IRStelevisie
www.facebook.com/StichtingIRS

Dank je wel voor jullie bijdrage!

